

Aakirkeby, den 16. november 2021

Til Naturstyrelsen Bornholm

Emne

Anbefalinger til etableringen af den kommende Naturnationalpark på Bornholm.

Som en naturlig følge af den løbende debat om de kommende naturnationalparker, og især med henblik på den kommende naturnationalpark på Bornholm, vil Bornholms Landbrug & Fødevarer sammen med Destination Bornholm, Gourmet Bornholm, Bornholms Travselskab, Danmarks Jægerforbund Kreds 8 og Skovdyrkerne gerne udtrykke vores holdning og bekymring.

De specialiserede landmænd og deres græssende dyr risikerer at forsvinde

Indledningsvis vil vi gerne pointere, at Bornholms Landbrug & Fødevarer støtter en rig natur med stor mangfoldighed på Bornholm.

Vi mener, at det kan ske via mange forskellige initiativer, og at der allerede i dag er naturpleje i gang, som øger biodiversiteten i Almindingen. Disse naturplejemetoder har vist deres værd, og bør ikke ofres i naturnationalparkernes navn. En håndfuld af foreningens landmænd har specialiseret sig i naturpleje med græssende dyr. Det er bl.a. i Almindingen sket i et særdeles godt samarbejde med Naturstyrelsen.

Store naturarealer – som Naturstyrelsens – danner basis for at naturpleje kan være et levebrød. Og at mindre naturarealer, som i sig selv ikke er rentable, også kan afgræsses.

Der er risiko for, at disse specialiserede landmænd forsvinder. Det vil i værste fald være uopretteligt. Og ulykkeligt, da der er behov for græssende dyr i naturen - også i fremtiden. Vi skal passe på dem, som har samlet viden om, og erfaringer med, naturpleje. Bornholms Landbrug & Fødevarer siger Ja til natur med stor mangfoldighed, og ja til løkker med fokuseret pleje. Men nej til hegn, som hegner naturplejerne ude.

Der er fin lysåben natur nu – med den forsvinder noget af biodiversiteten

Overgår dele af Almindingen til urørt natur, risikerer de fine lysåbne naturtyper at forsvinde, fordi aftalerne med naturplejerne og deres dyr ikke bliver fornyet. Lysåbne naturtyper som rigkæret ved Svinemosen risikerer at "gro til", når det bliver overladt til "urørt skov" og meget ekstensiv afgræsning med vilde afgræssere. En udvikling, som

ifølge nogle biologer allerede er i gang. Kigger man i nogle af de hidtidige plejeplaner, så mangler der lysåben skov – ikke urørt skov. Er biodiversiteten i frit fald i Almindingen? Vi mangler fakta og datagrundlag.

Naturplejekød og lokale fødevarer

Kød fra dyr, som plejer naturen, er værdsat af mange. Det er et godt brand for Bornholm, og mange – både bornholmere og tilrejsende gæster – får det på øens gode spisesteder. Det er ikke en stor produktion, men en vigtig del af den bornholmske fødevarefortælling og et stort aktiv for turismen på øen.

Er behovet for bæredygtigt byggemateriale fra skovene uforeneligt med større biodiversitet?

Skoven er en bæredygtig ressource, som kan bidrage til at nedbringe brugen af stål og beton. Og dermed mindske klimaaftrykket fra byggeriet. Bornholms to tilbageværende savværker har hidtil forarbejdet træ fra Naturstyrelsens skove midt på øen. Det slutter med ønsket om urørt skov. Bornholms Landbrug & Fødevarer tror på at skovdrift med flere formål godt kan forenes. Vi mangler evidens for, at biodiversitet og bæredygtig skovdrift er uforenelige. Bornholms Landbrug & Fødevarer ser gerne, at biodiversitet og bæredygtig skovdrift kombineres.

Samme regler indenfor og udenfor hegnet

I nationalparkerne skal der være "natur for naturen egen skyld". Det fremgår af den generelle debat. Man kan få det indtryk, at der handler om naturlige økosystemer med naturlige balancer imellem flora og fauna. Uden menneskets indblanding. Sådan bliver det ikke. I økosystemet mangler de store rovdyr, som på sin vis gør naturen "barmhjertig", fordi svage dyr i flokken af byttedyr hurtigt vil blive opdaget, dræbt og ædt.

Bornholms Landbrug & Fødevarer er helt med på, at Almindingen er for lille til ulveflokkene og gråbjørne, og det har vi heller ingen interesse i. Derfor er det mennesket, som skal overtage opgaven med hurtigt at opdage flokkens svage individer, og – om nødvendigt - aflive dem. Dyrenes velfærd må ikke trædes under fode.

Det vil være en meget krævende opgave at erstatte en ulveflok, som følger sine byttedyr i hovedparten af døgnets 24 timer. Det vil kræve mange mandetimer, og vi er bekymrede for, om de nødvendige midler vil blive afsat. Digitale løsninger vil kunne supplere, men ikke erstatte mandetimer. En løsning, som ligger lige for, er i stedet at lave aftaler med naturplejere og deres græssende dyr. Naturplejerne har erfaring i at iagttage de græssende dyr, og kan hurtigt justere, hvis der ikke er græs nok, eller hvis dyrene bliver for voldsomt ramt af parasitter og sygdomme.

Bornholms Landbrug & Fødevarer mener, at der skal gælde samme regler om dyrevelfærd og beskyttelse af natur både indenfor og udenfor hegnet. Lighed for loven – vi kan ikke have én lovgivning indenfor hegnet, og én lovgivningen udenfor hegnet.

Vi er usikre på, om man fra Miljøministeriets side har indset, at det kræver mange mandetimer at overvåge dyrevelfærden.

Vi anbefaler i stedet at man bruger de naturplejere, som allerede har viden og erfaring på området til at skabe den ønskede biodiversitet og mangfoldighed i skovene.

Outdooraktiviteter er et aktiv for øen, som vi skal værne om

Bornholmere såvel som besøgende gør brug af naturen i en lang række sammenhænge. Aktiviteterne i skoven – fra vandring til MTB – skaber livsværdi for mange og er en drivkraft for turismen. Derfor skal vi værne om, at naturen er tilgængelig. Vi ser ikke umiddelbart udfordringer her og nu i forhold til det areal, der er udvalgt som naturnationalpark, men vi gør opmærksom på, at det er et fundament, som er væsentligt, og som vi skal værne om.

Og endelig anbefalingen

Hegnet er bekosteligt at sætte op. Det er naturligt at spørge, om man får mere natur for pengene på andre måder. En fokuseret naturpleje, som allerede er udført på Bornholm, skaber en meget værdifuld natur og biodiversitet, hvilket er en metode der er foreneligt med både adgang til og drift af skovene og dermed til gavn for alt og alle. Det er en naturpleje som vi anbefaler bliver udført med kvæg, heste, geder og får.

Mere natur kan for eksempel også udvikles ved at bruge økonomiske incitamentter til at plante mere skov, eller lave mere våd natur på de åbne arealer, hvor behovet er så meget større.

Afslutningsvis vil vi gerne tilkendegive, at vi har forståelse for Jægerforbundets betænkeligheder ved at hegne øens naturlige vildt inde/ude. Vi har også forståelse for bl.a. hesteejeres betænkeligheder ved, om de afskæres fra deres fritidsinteresser i den kommende naturnationalpark. Og endelig har vi forståelse for den almindelige bruger af skovene, bornholmere såvel som gæster, og deres oplevelse med skove indhegnet bag høje hegn og med udsigt til begrænset færdsel.

Vi ser ikke et modsætningsforhold imellem mennesket og naturen. Så derfor er anbefalingen:

- En Naturnationalpark uden høje hegn, hvor der kan udføres fokuseret naturpleje, og hvor besøgende – bornholmere som gæster – ikke får oplevelsen af en naturoplevelse med begrænsninger.
- Dyrene i Naturnationalparken skal være dyr, der genetisk passer godt ind i biotopen og ikke fremmede for vores område. Det skal være får, geder, kreaturer og heste og

dermed dyrehold der styrker fortællingen om en autentisk naturoplevelse for brugere af naturen og besøgende i skoven.

- Dyrene skal passes i overensstemmelse med dyreværnsloven uden undtagelser.
- Det skal være landmænd der udfører naturplejen, det fastholder både arbejdspladserne og fastholder naturplejekapaciteten.
- Dyr skal ikke gå bag hegn men i løkker afgrænset med en tråd.
- Det er ikke hensigtsmæssigt at friholde skoven for drift. Skovdrift og biodiversitet kan forenes og kan netop føre til en biodiversitet med forskellige biotoper i forskellige stadier og dermed mangfoldighed.

Vi ser Naturstyrelsen som en vigtig samarbejdspartner, og en betydningsfuld aktør ift. den bornholmske natur, og indgår fortsat og altid gerne i et samarbejde om mangfoldighed i naturen. I denne sag anbefaler vi blot at den kommende Naturnationalpark etableres med ovenstående hensyn taget i betragtning.

Med venlig hilsen

Lars-Ole Hjorth-Larsen
Formand
Bornholms Landbrug & Fødevarer

Peter Loth Sejersen
Kredsformand, kreds 8
Danmarks Jægerforbund

Pernille Kofoed Lydolph
Direktør
Destination Bornholm

Mikkel Stub Jørgensen
Formand
Bornholms Travselskab

Maria Barslund
Formand
Gourmet Bornholm

Esben Møller Madsen
Skovrider